

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud: V. Sanduța)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud: M. Guzun, I. Dutca, A. Malii)

Î N C H E I E R E

01 decembrie 2021

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Nina Vascan
Victor Burduh
Aliona Miron

examinând chestiunea privind admisibilitatea recursului declarat de către
Eugeniu Chirița,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă către Eugeniu Chirița
împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la constatarea
încălcării dreptului la examinarea în termen rezonabil a cauzei și repararea
prejudiciului cauzat,

împotriva deciziei din 19 mai 2021 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost
respins apelul declarat de către Eugeniu Chirița și menținută hotărârea din
01 februarie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru,

c o n s t a t ă :

La data de 23 iunie 2020, Eugeniu Chirița a depus o cerere de chemare în
judecată împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la
constatarea încălcării dreptului la examinarea în termen rezonabil a cauzei și
repararea prejudiciului cauzat.

În motivarea acțiunii Eugeniu Chirița a invocat, că la data de 01 octombrie 2018
a depus o cerere de chemare în judecată împotriva Tatiane Reciușchi, intervenient
accesoriu Valeriu Reciușchi cu privire la demolarea garajului, defrișarea teiului,
încasarea prejudiciului moral și compensarea cheltuielilor de judecată.

Reclamantul a susținut că cererea nu a fost pusă pe rolul instanței, întrucât
judecătorul căruia i-a fost repartizată cauza spre examinare a plecat în concediu
anual de odihnă.

Reclamantul Eugeniu Chirița a menționat, că la data de 14 noiembrie 2018 a
fost emisă încheierea, prin care nu s-a dat curs cererii de chemare în judecată, iar la
data de 05 decembrie 2018, judecătorul a acceptat cererea spre examinare, fiind
fixată ședința de soluționare amiabilă a litigiului pentru data de 21 decembrie 2018.

Reclamantul a indicat că la data de 21 decembrie 2018, în cadrul procedurii de mediere judiciară, pârâta Tatiana Reciulschi a solicitat ca să se prezinte și soțul său în ședința de judecată, instanța acordând termen de conciliere pentru părțile litigioase.

Reclamantul a relatat că la data de 09 ianuarie 2019, concilierea părților nu a avut loc, procedura de mediere fiind încetată, cu stabilirea examinării cauzei pentru data de 12 februarie 2019, ședință care a fost contramandată din motivul aflării judecătorului Romina Țurcan în concediu. Ședința judiciară din 02 aprilie 2019 a fost contramandată din motivul aflării judecătorului Romina Țurcan în concediu medical, iar pentru ședința judiciară din 13 mai 2019, reclamantul a solicitat examinarea cauzei în absența sa. La ședința de judecată din 17 iunie 2019, avocatul pârâtei a solicitat amânarea examinării cauzei, în legătură cu examinarea în ordinea de apel a acțiunii privind anularea procesului-verbal de recepție finală. Ședințele judiciare din 11 septembrie 2019 și din 21 octombrie 2019, au fost contramandate din motiv că judecătorul Romina Țurcan a fost internată în spital.

Reclamantul a comunicat că prin hotărârea din 26 noiembrie 2019 a Judecătoriei Criuleni, sediul central, cererea de chemare în judecată înaintată de Eugeniu Chirița a fost admisă parțial. Tatiana Reciulschi și Valeriu Reciulschi au fost obligați să demoleze garajul cu suprafața de 26,6 m², situat în or. XXXXX, str. XXXXX. În rest, pretențiile privind demolarea gardului, defrișarea teiului și încasarea prejudiciului moral, s-au respins ca neîntemeiate. S-au încasat de la Tatiana Reciulschi cheltuielile de judecată proporțional părții admise din pretenții, în mărime de 125,50 de lei.

Reclamantul Eugeniu Chirița a invocat, că la 18 iunie 2020, Curtea de Apel Chișinău a examinat cererea de apel declarată de Eugeniu Chirița și cererea de apel declarată de Tatiana Reciulschi împotriva hotărârii din 26 noiembrie 2019 a Judecătoriei Criuleni, sediul central.

Reclamantul a precizat că obiectul acțiunii este demolarea gardului și a garajului, construite neautorizat și abuziv, iar acțiunile în acest sens durează din anul 2016. Respectiv, tergiversarea procedurilor în instanța de judecată a avut un impact psihologic major, iar încălcarea dreptului la judecarea cauzei în termen rezonabil a provocat tensiuni psihologice și neînțelegeri în familie.

Pentru aceste motive, reclamantul a solicitat constatarea încălcării termenului rezonabil de judecare a cauzei și repararea prejudiciului moral în mărime de 100000 de lei.

Prin hotărârea din 01 februarie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, s-a respins acțiunea înaintată de Eugeniu Chirița împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la constatarea încălcării dreptului la examinarea în termen rezonabil a cauzei și repararea prejudiciului cauzat (f.d. 154, 158-169).

La data de 02 februarie 2021, Eugeniu Chirița a depus apel, iar la data de 12 martie 2021, prin intermediul poștei electronice, a depus motivarea apelului împotriva hotărârii primei instanțe, solicitând admiterea apelului și casarea hotărârii instanței de fond, cu pronunțarea unei noi hotărâri, prin care acțiunea reclamantului Eugeniu Chirița să fie admisă integral (f.d. 157, 174, 175-178, 179-182, 183).

Prin decizia din 19 mai 2021 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul declarat de către Eugeniu Chirița și menținută hotărârea din 01 februarie 2021 a

Judecătorei Chișinău, sediul Centru.

Pentru a pronunța această decizie, instanța de apel a apreciat ca fiind întemeiată concluzia instanței de fond cu privire la lipsa încălcării dreptului lui Eugeniu Chirița la examinarea în termen rezonabil a cauzei civile.

În acest context instanța de apel a învederat că, la examinarea cauzei în instanța de fond au fost stabilite nouă ședințe judiciare, dintre care trei ședințe au fost amânate la cererea părții, pentru asigurarea exercitării drepturilor procesual civile, de a contracta serviciile de asistență ale unui avocat, de a încerca soluționarea litigiului pe cale amiabilă, de a prezenta înscrisuri suplimentare. Trei ședințe au fost amânate în legătură cu concediile medicale, în care s-a aflat judecătorul investit cu judecarea cauzei, în acest sens fiind anexate certificatele medicale, o ședință s-a amânat în legătură cu participarea judecătorului la un seminar și o ședință s-a amânat în legătură cu constatarea coparticipării procesuale și înștiințarea persoanelor interesate despre posibilitatea intervenirii în proces, iar la o ședință s-a examinat cauza în fond, fiind pronunțată hotărârea judecătorească.

Instanța de apel a reținut că, la examinarea cauzei în instanța de apel au fost stabilite două ședințe de judecată, dintre care una nu a avut loc în legătură cu emiterea dispoziției nr. 1 din 18 martie 2020 a Comisiei pentru Situații Excepționale, iar la a doua ședință de judecată cauza a fost examinată, fiind pronunțată decizia din 18 iunie 2020 a Curții de Apel Chișinău.

Subsecvent, instanța de apel a notat că la 30 iulie 2020 cauza a fost repartizată spre examinare în ordine de recurs la Curtea Supremă de Justiție, iar la 30 septembrie 2020, a fost emisă decizia instanței de recurs.

Astfel, instanța de apel a subliniat că cauza dedusă judecării de către Eugeniu Chirița, s-a aflat pe rolul instanțelor de judecată în trei grade de jurisdicție din 01 octombrie 2018 până pe 30 septembrie 2020, atunci când litigiul a fost tranșat în mod irevocabil de instanța de recurs.

În acest sens, instanța de apel a reiterat prevederile art. 6 § 1 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului, care statuează că orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra netemeinicii oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa.

Instanța de apel a indicat că, deși legislația națională nu oferă o explicație a noțiunii de „termen rezonabil”, prin impunerea respectării unui astfel de termen pentru înfăptuirea actului de justiție, atât legislația națională, cât și cea internațională, se subliniază importanța faptului că, justiția trebuie să fie administrată fără întârzieri de natură să-i compromită eficacitatea și credibilitatea, statul fiind responsabil pentru activitatea sa, inclusiv pentru activitatea instanțelor de judecată.

În același timp, instanța de apel a mai reținut că, în cauzele *Josan vs Moldovei*, *Mazepa vs Moldovei* și *Holomiov vs Moldovei*, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a punctat că, pentru constatarea încălcării dreptului la examinarea în termen rezonabil a cauzei cu încasarea corespunzătoare a prejudiciului, instanța urmează să dea apreciere condițiilor de examinare a cauzei, ținând cont de complexitatea cauzei, de comportamentul reclamantului, a instanței de judecată și a autorităților relevante,

de durata încălcării și de importanța procesului pentru reclamant.

Instanța de apel a menționat că, în cauza *Boddaert vs Belgiei*, Curtea a opinat că în cazul în care cauza implică o complexitate considerabilă, justul echilibru trebuie menținut între exigențele celerității procedurilor judecătorești și principiul general al bunei administrări a justiției consacrat în egală măsură de art. 6 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale.

Corespunzător, în circumstanțele expuse, instanța de apel a considerat ca întemeiată concluzia primei instanțe, care a conchis că, în speță nu a fost încălcat termenul rezonabil de examinare a cauzei, punând în seama comportamentului părților și participanților la proces durata examinării cauzei, care au făcut uz de disponibilitatea în drepturi și anume, de a-și formula apărarea în fața instanței judecătorești, prin înaintarea cererilor și demersurilor și prin exercitarea căilor de atac împotriva actelor judecătorești emise în cauză.

La acest capitol, instanța de apel a punctat că examinarea cauzei în termen rezonabil este doar una din componentele dreptului la un proces echitabil și prin urmare, nu poate prevala asupra acestuia din urmă.

La caz, instanța de apel a relevat că, caracterul rezonabil al duratei procesului trebuie evaluat în lumina circumstanțelor concrete ale cauzei, în special a criteriilor de apreciere a termenului rezonabil de judecare a pricinii cum sunt: complexitatea cauzei, comportamentul părților, precum și miza (interesul) pentru reclamant (a se vedea, *Frydlender vs France [GC]*, nr. 30979/96, §43, ECHR 2000-VII și *Cravcenco vs Moldova*, nr. 13012/12, 15 ianuarie 2008).

Instanța de apel a reținut că, ținând cont de gradul de complexitate al cauzei, justul echilibru trebuie menținut între exigențele celerității procedurilor judecătorești și principiul general al bunei administrări a justiției, consacrat în egală măsură de art. 6 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale (*Boddaert vs Belgia*, 12 octombrie 1992, nr. 12919/87).

Analizând criteriile de determinare a termenului rezonabil, instanța de apel a relatat că se distinge cert că în prezenta cauză, în care se pretinde încălcarea termenului rezonabil de examinare, comportamentul participanților constituie cel mai important moment în vederea justificării termenului de examinare a cauzei, din motiv că drept temeiuri de amânare a examinării cauzei civile au servit: înaintarea cererilor de amânare din partea pârâtei, în vederea asigurării apărării și administrării probelor.

Cu referire la amânarea ședințelor de judecată în instanța de fond, din motivul că judecătorul investit cu judecarea cauzei în fond s-a aflat în concedii medicale, instanța de apel a apreciat că acesta reprezintă un motiv obiectiv.

Astfel, instanța de apel a menționat că nu poate fi reținut argumentul lui Eugeniu Chirița că, nu s-au administrat probe precum că inactivitatea instanței a fost condiționată de factori obiectivi. Or, la materialele cauzei se regăsesc certificatele medicale, care confirmă că judecătorul s-a aflat în concedii medicale.

În ce privește conduita autorităților naționale, instanța de apel a notat că în limita pretențiilor reclamantului Eugeniu Chirița în acțiunea depusă, examinarea cauzei civile a durat de la 01 octombrie 2018 – data depunerii cererii de chemare în judecată, până la 30 septembrie 2020 – data emiterii deciziei Curții Supreme de Justiție. Respectiv, în cauză nu sunt temeiuri de a fi invocată tergiversarea examinării

dosarului civil. Or, pe parcursul examinării, instanțele de judecată sunt obligate să efectueze toate măsurile prevăzute de lege pentru cercetarea sub toate aspectele, completă și obiectivă a circumstanțelor cauzei și stabilirii adevărului.

În acest context, instanța de apel a reținut că ședințele de judecată, în cele trei nivele de jurisdicție au fost stabilite consecutiv și în termeni reduși, amânări nejustificate din partea instanței și fără efectuarea de proceduri judecătorești, nu au fost admise. Termenele ședințelor au fost stabilite rezonabil, în intervale reduse de timp, cu respectarea echilibrului între drepturile participanților la proces și procedurile ce se impun.

Mai mult, instanța de apel a subliniat că intervalul desemnat între ședințele de judecată, răspunde criteriului normelor naționale și celor internaționale, acesta fiind rezonabil în raport cu complexitatea cauzei și măsurile procedurale necesare, ce au condus la amânarea ședințelor.

Instanța de apel a învederat că, reclamantul Eugeniu Chirița și-a manifestat tăcit acordul cu termenii pentru care se amânau ședințele judiciare, depunând abia la 21 octombrie 2019 o cerere de accelerare a examinării cauzei.

Instanța de apel a susținut că, examinând respectarea „justului echilibru” sub aspectul exigențelor celerității procedurilor judecătorești și principiul general al bunei administrări a justiției, la caz, urmează a fi acordată prioritate bunei administrări a justiției. Or, nu este o tergiversare a termenului de judecare a cauzei, aflarea judecătorului în concediu medical sau în concediu de odihnă anual și prin urmare, aceste aspecte nu pot fi luate în seamă la aprecierea încălcării termenului rezonabil la examinarea cauzei.

În ce privește complexitatea cauzei, instanța de apel a reliefat faptul că cauza în care se pretinde încălcarea termenului rezonabil de examinare a cauzei, este de complexitate medie, aceasta fiind examinată în fond într-o ședință de judecată și în apel într-o ședință de judecată. Însă, ținând cont de factorii obiectivi enunțați mai sus, termenul de examinare a cauzei a fost prelungit.

Instanța de apel a apreciat ca fiind declarativ argumentul apelantului, precum că dreptul său la examinarea cauzei civile într-un termen rezonabil, a fost încălcat prin durata excesivă a procesului de peste 2 ani. Or, după cum s-a constatat, pretențiile reclamantului formulate în acțiune, nu confirmă violarea drepturilor instituite la art. 6 § 1 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, cu atât mai mult că perioada examinării cauzei civile indicată de către reclamant, pe care o consideră excesivă de 2 ani, include atât perioada examinării cauzei în instanța de fond, în instanța de apel și în instanța de recurs.

Suplimentar, instanța de apel a precizat că nu poate fi reținut argumentul lui Eugeniu Chirița cu privire la faptul că, prima instanță a reținut doar argumentele pârâtului Ministerului Justiției al Republicii Moldova și cele din raportul instanței de judecată cu privire la examinarea cauzei, a cărui termen rezonabil de examinare se pretinde că a fost încălcat, fără a ține cont de argumentele sale. Or, la adoptarea hotărârii judecătorești contestate, prima instanță a dat apreciere completă, obiectivă și sub toate aspectele probelor, iar hotărârea contestată este legală și întemeiată și adoptată cu respectarea drepturilor și intereselor legale a participanților la proces.

La data de 29 iunie 2021 Eugeniu Chirița a declarat recurs împotriva deciziei

instanței de apel, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe și emiterea unei noi hotărâri cu privire la admiterea acțiunii.

În motivarea recursului recurentul a indicat că, decizia instanței de apel este neîntemeiată, deoarece instanța de apel a aplicat eronat normele de drept material și a apreciat arbitrar probele.

Recurentul a menționat că, în prezenta cauză durata procedurilor a fost condiționată exclusiv de comportamentul autorității judiciare și a pârâtului Ministerului Justiției, iar din probele anexate nu reiese cert că autoritatea judiciară și pârâtul Ministerul Justiției au avut un comportament corect.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Astfel, recursul declarat de către recurentul Eugeniu Chirița la data de 29 iunie 2021, este în termen.

Examinând temeiurile recursului în raport cu materialele cauzei civile, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că, recursul este inadmisibil din următoarele motive.

În conformitate cu art. 432 din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească: nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată; a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată; a aplicat o lege care a fost declarată neconstituțională; a interpretat în mod eronat legea; a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului.

Se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care: cauza a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei; cauza a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată; în judecarea cauzei au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului; instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces; în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată; hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

Săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Temeiurile prevăzute la alin. (3) se iau în considerare de către instanță din oficiu.

În conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art.432 alin.(2), (3) și (4).

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții

Supreme de Justiție consideră că, recursul declarat de către Eugeniu Chirița nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

Prin urmare, argumentele invocate în recurs de către recurentul Eugeniu Chirița, nu denotă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural de către instanța de apel, respectiv, nu constituie temei de casare a deciziei contestate.

Or, recursul exercitat asupra deciziilor instanței de apel are caracter nedevalidativ și controlul judiciar se circumscrie doar asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se în exclusivitate doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție menționează și faptul că, procedura admisibilității constă în verificarea faptului dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

Totodată, Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție relevă că, conform jurisprudenței CEDO, recursurile trebuie să fie efective, adică să fie capabile să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, la fel recursul trebuie să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri (cauza Rebai și alții contra Franței, 25 februarie 1995), pe când în recursul declarat de către Eugeniu Chirița, asemenea aspecte nu se regăsesc.

Astfel, din considerentele menționate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera recursul declarat de către Eugeniu Chirița ca inadmisibil.

În conformitate cu articolele 270, 431 alin. (2), 433 lit. a), art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e :

Recursul declarat de către Eugeniu Chirița se consideră inadmisibil.
Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Nina Vascan

judecătorii

Victor Burduh

Aliona Miron